

Wprowadzenie

II wojna światowa zostawiła Europę i świat w głębokim smutku, w poczuciu doświadczenia największej w dziejach ludzkości tragedii. Ale też wielu ludzi, wśród nich politycy i przywódcy wspólnot religijnych, wyrażało przekonanie, że nigdy nic podobnego już się nie wydarzy. Że po Auschwitz i Treblince, po obozach Kołymy i Hiroszynie będzie to niemożliwe. Że ludzkość pojęła ogromny potencjał zniszczenia, jaki w sobie nosi – i mądrzejsza o to doświadczenie nie będzie w stanie wydać z siebie kolejnych tragedii na podobną skalę.

Jednak historia okazała się okrutna: budowana na nienawiści przemoc znowu przybrała kształt masowych mordów – Kambodża, Timor Wschodni, Jugosławia, Darfur, a w ostatnich latach czystki etniczne dokonywane na narodzie Rohindża, śmierć i cierpienie setek tysięcy ludzi w Syrii, masowe egzekucje Jazydów w Iraku, ofiary konfliktu zbrojnego w Jemenie, zbrodnie przeciwko ludzkości dokonywane w Chinach na mniejszości ujgurskiej. Ale cierpienie i wykluczenie – na o wiele mniejszą skalę – bywa dziś doświadczeniem wielu osób w naszej części Europy, w tym w Polsce. Powody tego wykluczenia są różne, lecz ich wspólnym mianownikiem jest zazwyczaj przynależność do grupy mniejszościowej: religijnej, etnicznej, kulturowej, językowej. Wobec osób należących do mniejszości okazywana bywa niechęć, pogarda, nienawiść, a nawet formy przemocy fizycznej.

Zbrodnie na masową skalę nie wybuchają nagle, lecz wyrastają na glebie uprzedzeń i nienawiści, które infekują życie społeczeństw, jeśli spotykają się z przyzwoleniem i obojętnością elit. W dobie kryzysu autorytetów potrzebny jest donośny głos sprzeciwu wobec nienawiści człowieka do człowieka. Głos ludzi sumienia przemawiających – pomimo istniejących między nimi różnic – wspólnie, w imię wzajemnego szacunku.

Celem podstawowym jest uwrażliwianie społeczeństwa na krzywdę innych oraz wysłanie jasnego komunikatu: że nie ma naszego przyzwolenia na szerzenie nienawiści oraz że każdy z członków Wspólnoty Sumienia – mówiąc na podstawie własnego doświadczenia i czerpiąc z dziedzictwa swojej wspólnoty religijnej – chce, aby do szerokiego grona odbiorców dotarło przesłanie poszanowania dla drugiego człowieka w jego odrębności i różnorodności. Wspólnota Sumienia nie stawia sobie za cel funkcjonowanie podobnego do organizacji ekumenicznych czy międzyreligijnych; z założenia nie będzie instytucją ani organizacją pozarządową, ale głosem solidarności z tymi, którzy doświadczają pogardy, wykluczenia lub przemocy z powodu swojej tożsamości.

Deklaracja

1. Tworzymy Wspólnotę Sumienia – Koalicję Wzajemnego Szacunku jako wolni ludzie dobrej woli. Wywodząc się z różnych wspólnot religijnych, etnicznych i kulturowych, chcemy, aby nasz głos wyrażał jedność w trosce o podstawowe prawa człowieka i obywatela.
2. Swoje zaangażowanie w Koalicję Wzajemnego Szacunku opieramy na doświadczeniu własnej wspólnoty oraz na wartościach, które są naszym dziedzictwem. Podkreślamy

jednocześnie fakt, iż wiele z tych wartości nas łączy i każe nam mówić jednym głosem w sprawach dla nas istotnych.

3. Nasza współpraca opiera się na wzajemnym poszanowaniu tożsamości wspólnot religijnych, etnicznych i kulturowych, do których należymy, oraz na szacunku dla godności każdego człowieka, bez względu na jego pochodzenie, wyznanie czy poglądy.
4. Deklarujemy chęć zajmowania wspólnego stanowiska w sprawach, które uznamy za ważne dla naszych społeczności i dla całego społeczeństwa naszego kraju. Tak rozumiemy naszą rolę i odpowiedzialność jako osób darzonych zaufaniem wspólnot, którym służymy, i środowisk, z których się wywodzimy. Tak rozumiemy także nasze powołanie do poszukiwania tego, co łączy.
5. W naszym zaangażowaniu we Wspólnotę każda i każdy z nas kieruje się własnym sumieniem, działa w zgodzie z własnymi przekonaniami i w poszanowaniu dla przekonañ tych, z którymi tę Wspólnotę współtworzymy.
6. Naszym celem jest przeciwdziałanie czynom i mowie nienawiści, z jakimi wciąż spotykamy się w różnych sferach życia społecznego, oraz wspieranie wysiłków na rzecz dialogu, porozumienia, wzajemnego szacunku i budowania wspólnoty mimo różnic. Apelujemy do wszystkich ludzi dobrej woli o wrażliwość na drugiego człowieka i poszanowanie jego godności. Inność nie może wykluczać, nie może być powodem poniżania czy dyskryminacji. Każdy człowiek jest w jakimś sensie inny i niepowtarzalny – i zasługuje na nasz szacunek oraz solidarność.
7. Wspólnota ma formułę otwartą i jest oparta na zasadzie równości. Są wśród nas zarówno kobiety, jak i mężczyźni, osoby świeckie oraz duchowne. Pełnimy różne funkcje, lecz każda i każdy z nas w swoim sumieniu decyduje o podpisaniu wspólnego stanowiska.
8. Tworząc Koalicję Wzajemnego Szacunku, chcemy powiedzieć wszystkim naszym współobywatelom, że demokracja potrzebuje sumienia. Ludzie sumienia – potrafiący wybierać dobro i odróżniać je od zła – to najważniejszy kapitał społeczny. Być człowiekiem sumienia to wymagać najpierw od samego siebie.

Imam Rafał Berger, *Rada Wspólna Katolików i Muzułmanów, Współprzewodniczący ze strony muzułmańskiej*

Dr Ewa Józwiak, *Prezes Synodu Kościoła Ewangelicko-Reformowanego w RP*

Rabinka Małgorzata Kordowicz, *Gmina Wyznaniowa Żydowska w Warszawie*

Prof. Stanisław Krajewski, *Polska Rada Chrześcijan i Żydów, Współprzewodniczący ze strony żydowskiej*

Mufti Tomasz Miśkiewicz, *Mufti Muzułmański w RP*

Zbigniew Nosowski, *Polska Rada Chrześcijan i Żydów, Współprzewodniczący ze strony chrześcijańskiej*

Ks. Prof. Henryk Paprocki, *Katedra Teologii Prawosławnej, Uniwersytet w Białymstoku*

Dr Sebastian Rejak, *p.o. Dyrektora American Jewish Committee Central Europe*

Bp Jerzy Samiec, *Biskup Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Polsce*

Rabin Michael Schudrich, *Naczelny Rabin RP*

Prof. Agata Skowron-Nalborczyk, *Rada Wspólna Katolików i Muzułmanów, Współprzewodnicząca ze strony katolickiej*

Ks. Prof. Andrzej Szostek, *b. Rektor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego (1998-2004)*